

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan lausunto valtioneuvoston koulutuspoliittiseen selonteon luonnoksesta

Selonteon tavoitteet ovat selvät ja kannatettavat, mutta ne eivät huomioi opiskelijan hyvinvointia

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta (JYY) kiittää mahdollisuudesta lausua koulutuspoliittisen selonteon luonnoksesta. Toivomme lisäksi, että myös selonteon toimeenpanosuunnitelma tulee valmistuessaan yhtäläillä laajalle lausuntokierrokselle.

Lyhyenä tiivistelmä lausuntomme sisällöstä: Pidämme tärkeänä koulutuspoliittisen selonteon tavoitteita ylläpitää ja nostaa väestön osaamista ja koulutustasoa sekä kouluttautuvan yksilön että yhteiskunnan sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden näkökulmasta. Useista tavoitteista ja toimenpiteistä olemme samaa mieltä, mutta samaan aikaan toivomme, että opiskelijoiden ohjaukseen, hyvinvointiin, osallisuuden kokemuksen lisäämiseen ja opiskelukyvyn paranemiseen kiinnitettäisiin yhtä paljon huomiota ja resursseja kuin ajatuksiin nostaa korkeakoulututkimuksen saaneiden opiskelijoiden määrää 50% ikäluokasta. Opiskelijoiden hyvinvointiin satsaaminen opintojen aikana heijastuu positiivisesti myös työhyvinvointiin ja työn tuottavuuteen.

Käymme luonnosta läpi sen sisällön mukaisesti kommentoiden ja ottaen kantaa niihin asioihin, joita pidämme korkeakouluopiskelijoiden ja tulevien korkeakouluopiskelijoiden kannalta merkityksellisinä.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

JYY pitää yhdenvertaisuus- ja yleissivistävyyden tavoitteita hyvinä. Ne voivat laadukkaasti toteutettuna vaikuttaa siihen, että ammattikoulutaustaisten opiskelijoiden on helpompi päästä korkeakoulutukseen. Esitämme kuitenkin huolestamme siitä, että kouluterveyskyselyn (2017) perusteella uupumus on myös toisen asteen opiskelijoilla hälyyttävästi noussut. Kun tavoitellaan suurempia koulutusyksiköitä, voi seurauksena olla opiskelijoiden yksilöllisen ohjauksen heikkeneminen, yksilön kohtaamisten väheneminen ja osallisuuden kokemuksen heikkeneminen. Nämä mahdolliset seuraukset todennäköisesti lisäävät jo ennestään uupuneiden määrää.

Mikäli suuriin yksiköihin mennään, tulee koulujen resursoida erityisen paljon yhteisön rakentamiseen ja yhteisöllisyyden tunteen luomiseen. Yhteisön rakentaminen ja yhteisöllisyyden tunteen luomisen periaatteiden tulee näkyä jo tässä luonnoksessa ja olla aivan sen keskiössä. Yhteisöllisyyden rakentaminen ja opiskelijoiden osallisuuden tunteen luominen eivät synny itsestään ja mitä suurempiin yksiköihin siirrytään, on niiden rakentaminen entistä vaikeampaa. Kuulumisen tunne suojaa erityisesti niitä oppilaita ja opiskelijoita, jotka kokevat erityisesti halua tulla kouluun sosiaalisista syistä. Tällä tavalla heihin voidaan paremmin kohdistaa huomiota ja saada heidät helpommin kiinnostumaan itselle tärkeästä aiheesta. Tämän lisäksi kuulumisen ja osallisuuden tunteet vaikuttavat oppimistuloksiin positiivisesti kaikille. (Campus Conexus –hanke). Ilman yhteisöllisyyden rakentamisen ja opiskelijoiden osallisuuden tunteen luomista entistä suurempiin koulutusyksiköihin siirtyminen auttaa pääasiassa niitä opiskelijoita, jotka menestyvät koulujärjestelmässä muutenkin. Suurempien koulutusyksiköiden luominen johtanee pienempien kaupunkien elinvoimaisuuden kuihtumiseen ja vahvistanee kaupungistumistrendiä.

Kannamme huolta siitä, toisen asteen ammatillisen koulutuksen lähiopetuksen laadukkaudesta ja määrästä. Lähiopetuksen laatua ja määrää tulee vahvistaa sen lisäksi, että teknologiavälitteistä opetusta kehitetään. Nykyisellään selonteon luonnos antaa luvan vähentää lähiopetusta - tätä emme pidä viisaana, emmekä hyväksy. Mikäli tavoitteemme saavuttaa 50%:n korkeakoulututkinnon saaneiden opiskelijoiden määrä, on meidän pidettävä erityisen hyvää huolta toisen asteen opiskelijoiden hyvinvoinnista ja opiskelukyvyistä, joista jälkimmäistä asiaa ei tällä hetkellä mainita luonnoksessa lainkaan. Olisikin hienoa, jos saisimme lukea valmiissa selonteossa lauseen: "Suomi nostaa osaamistasoaan panostamalla opiskelijoiden hyvinvointiin ja opiskelukyvyyn kehittämiseen."

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Myös korkeakouluihin liittyvästä luvusta puuttuu opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvät teemat. Kaikki edellisessä luvussa hyvinvointiin, osallisuuteen ja yhteisöllisyyden tunteen luomiseen liittyvät kommentit pätevät täysin myös tässä korkeakouluopiskeluun liittyvään selonteon kappaleeseen. JYY pitää erityisen huolestuttavana, että selontekoluonnoksessa korkeakoulujen osalta ei puhuta lainkaan, miten korkeakouluja tuetaan opintojen ohjauksen kehittämisessä, vaikka sen tiedetään olevan korkeakouluille varsin haastava teema. Opintojen ohjaus on yksi merkittävimmistä tavoista parantaa opiskelijoiden opiskelukokemusta, sitouttaa opiskelijaa opiskeluun, vahvistaa opiskelijan opiskelukykyä ja

nopeuttaa valmistumisaikoja. Ainoat viittaukset ohjaukseen korkeakouluihin liittyvässä luvussa onkin kahdessa kohdassa, jossa viitataan ministeriön ja korkeakoulujen ohjausprosessiin ja sinänsä todella tärkeään maahanmuuttajien ohjauspalveluihin.

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tavoitteiden ja toimenpiteiden näkökulmasta on harmillista että selontekoluonnos on nyt lausunnolla, sillä se olisi voinut tarvita uuden THL:n Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (KOTT), joka valmistuu tänä vuonna. Toivottavasti KOTT:n tutkimustulokset otetaan huomioon, vaikka erikseen luodussa opiskelijoiden hyvinvoinnin parantamishjelmassa. Edellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen tulokset olivat hälyttäviä ja edellyttäisivät toimenpiteitä opiskelijoiden hyvinvoinnin, opiskelukyvyyn ja työkyvyyn ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

JYY pitää selontekoluonnoksessa olevaa linjausta korkeakouluopiskelijoiden aloituspaikkamäärän kasvattamisesta viisaana ja näkee, että aloituspaikkojen määrä voisi olla suurempi myös 2022 jälkeen. Korkeakoulujen opiskelijavalintamenettelyissä pidämme tärkeänä, että opiskelijavalintakäytännöt ylläpitävät ja edistävät koulutuksen tasa-arvoa ja saavutettavuutta. Toisen asteen opintomenestys tai ylioppilastutkinto eivät saa olla ensisijainen valintaperuste. Joustavalla ja ennakoivalla opinto-ohjauksella voidaan tehostaa opintoihin hakeutumista sekä oikean opiskelupaikan löytymistä jo hakuvaiheessa. Avoimen väylä on hyvä olla olemassa, mutta se ei saa muodostua maksulliseksi reitiksi yliopisto-opintoihin. Lisäksi avoimen väylän kiintiö pitää olla maltillinen.

JYY pitää saavutettavuuden ja tasa-arvon lisäämisen tavoitetta korkeakouluissa todella hyvänä asiana. Mikäli kuitenkin kaikki korkeakoulut tekevät omat suunnitelmansa niin lopputulokset saattavat jäädä hyvinkin kirjaviksi, mikä ei edistäne tasa-arvoa ainakaan optimaalisesti Suomen tasolla. Pidämmekin hyvänä, että ministeriö aikoo mitata saavutettavuuden kehittymistä valtakunnallisesti. Pidämme verkostomaisen koulutusjärjestelmän luomista hyödyllisenä opiskelijalle hänen yksilöllisen opintopolun räätälöimisessä.

Toivomme, että selonteon luonnoksen sivun 32 ensimmäiseen toimenpide-ehdotukseen lisätään seuraava asiaa selkeyttävä teksti: "Tuemme maahan erilaisista syistä muuttaneiden henkilöiden pääsyä korkeakoulutukseen." Lisäksi pyydämme, että sivulle 35 lisätään otsikon alla olevaan tekstiin lisätään seuraavat tekstit: "Suomalaiset korkeakoulut ovat kansainvälisesti houkuttelevia" ja "suomalaista tutkimusta siteraataan aktiivisesti maailmalla".

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

JYY pitää tärkeänä, että TKI-painotukset tulee jakautua tasaisesti eri korkeakouluille eri maantieteellisille alueille. Lisäksi pidämme tärkeänä, että yksityisen sektorin tuottaman tutkimuksen rahoituskanavat on oltava avoimesti nähtävillä tutkitun tiedon riippumattomuuden varmistamiseksi.

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen - työuran aikainen oppiminen

JYY pitää jatkuvan oppimisen tarpeita ja haasteita hyvin perusteltuina ja eriteltyinä, mutta toimenpiteitä olisi saatava pikaisesti. On totta, että jatkuvaa oppimista tavoitellessa ei välttämättä ole hyödyllistä sitoa aikuisopiskelijaa tiettyyn tutkinto-ohjelmaan tai tietylle koulutusasteelle. Yksittäisten kurssien tai opintokokonaisuuksien poimiminen eri koulutusasteilta voi olla motivoivampaa ja resurssitehokkaampaa. Lisäksi myös non-formaalin oppimisen rooli täytyy tunnistaa ja tunnustaa.

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

JYYn mielestä opintorahan määrää tulisi nostaa, ja yhdessä asumistuen kanssa sen tulisi olla riittävän suuri elämiseen (minimitoimeentulo). Opintolainalla voidaan mahdollistaa elintason nostaminen, se ei ole osa opiskelijan minimitoimeentuloa. Opintotuesta tulisi tehdä jatkossa osa sosiaaliturvaa - vahvemmin sosiaalipoliittinen kuin talous- ja työllisyyspoliittinen väline: opintopisteiden suorittamisen vähimmäisvaatimuksista tulisi luopua. Tulorajoja ei tarvitse korottaa, vaan tehdään korotuksia suoraan opintotukeen. Opintotuen tulee säilyä opintorahapainotteisena.

